

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

נדה דף לב.

מה דין קטן וקטנה לענין יבום ולענין חליצה?

לענין חליצה	לענין יבום	
אינם חולצים - גזה"כ "איש" כתוב בפרשה	אינם מיבמים ¹	לר' מאיר
	מיבמים	לרבנן

מה דין תרומה בדלהלן?

באכילה שתיה או סיכה ² ע"י טמא	בנגיעה ע"י טמא	
אסורה	אסורה	תרומת א"י
אסורה - ורק בטומאה היוצאת מגופו (זב, זבה ונדה)	מותרת	תרומת חו"ל

מה דרשינן מהפסוקים דלהלן גבי נקבה?

הדרשא	הפסוק	
דתינוקת בת יום אחד שראתה טמאה נדה ³	"וְיִ'אִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה דָם יִהְיֶה זָבָה (ויקרא טו: יט)	קרא דנדה
למעוטי איש מאודם - בראה דם מאמתו		קרא דביאה
דתינוקת בת ג' מטמאת בביאה ⁴	"וְיִ'אִשָּׁה אֲשֶׁר יִשָּׁכַב אִישׁ אֵתָהּ וְגו' וְטָמְאוּ (שם: יח)	קרא דזיבה
למעוטי איש מאודם - בראה ש"ז אדומה		קרא דזיבה
דתינוקת בת יום אחד שראתה טמאה נדה		

¹ ר"מ חייש למיעוטא, וא"כ חיישינן בקטן שמא ימצא סריס, ובקטנה שמא תמצא אילונית, וכיון שאינם ראויים להקמת שם - אינם במצות ייבום, והרי הוא נושא אשת אחיו בחינם שלא במקום מצוה - והוא בכרת. והקשו התוס' (בד"ה שמא) לגבי קטנה דחיישינן שמא תמצא אילונית, דלכאורה תתייבם קטנה ממ"נ, דאם אינה אילונית - הרי הוא במקום מצוה, ואם היא אילונית - אינה אשת אחיו, דקידושי אחיו קידושי טעון הן. ותירץ ר"ת, דמיירי שקבלה אחיו עליו, דבכל גוונא חשובה אשת אחיו.

² מבואר שסיכה הרי כשתיה, וכתבו התוס' (בד"ה וכשמן) דהוא רק אסמכתא, דמדאורייתא לא הוי הסך כשותה, ולכך ביה"כ הסך אינו חייב כרת ורק האוכל ושותה חייב. ועוד אומר ר"ת, דכל מה שאסור מדרבנן הוא דוקא שמן של תרומה, אולם סיכת איסורי אכילה שאינם אסורים בהנאה מותר - ולא חשבינן כאכילה, ולכן מותר לסוך בשומן חזיר או חלב. ורק חלב שור הנסקל שאסור גם בהנאה אסור נמי בסיכה.

³ אכן בגמ' לקמן (בעמוד ב') מבואר דדרשא זו דוקא אליבא דר' יהודה, אבל ר' ישמעאל דריש מקרא (ויקרא טו: לג) "לְזָכֵר וְלִנְקָבָה" - כל שהיא נקבה בין גדולה בין קטנה. וכתבו התוס' (בד"ה לנקבה), שר' ישמעאל קרא ד"ו"אשה מפיק ליה לדרשא אחרינא. וכן הוא דורש את הדרשא דלעיל (דף כח:): "לְזָכֵר וְלִנְקָבָה" - לרבות מצורע ומצורעת לטמא במעניותיהם, ג"כ מדרשא אחרינא.

⁴ למסקנא דין זה לא ילפינן מקרא אלא הוא הלכתא, דהרי אין בפסוק ראיה לגיל מסוים. משא"כ קרא קמא דנדה, דאמרינן שמרבה הכל אפ"י בת יום אחד, יש ראיה מהפסוק.

הוכן עיי כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

נדה דף לב:

מה דרשינן מהפסוקים דלהלן גבי זכר?

הדרשא		הפסוק	
דתינוק בן יום אחד שראה זיבה מטמא	לר' יהודה	"אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ (ויקרא טו:ב)	קרא דזיבה
דברה תורה כלשון בני אדם ¹	לר' ישמעאל		"וְיִ"אִישׁ כִּי תִצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכֶבֶת זָרַע (שם:טז)
דתינוק בן ט' שנים מטמא בביאה ²	להו"א	למעוטי אשה שראתה לובן ³	
	למסקנא		

כיצד ילפינן מקרא, דעליונו של זב אינו מטמא אלא אוכלים ומשקים? [תוד"ה עליונו].

הלימוד	הגירסא	
דכיון שמייירי בעליונו של זב וכנ"ל, ונתקו הכתוב מדין הנושא דכתוב "יטמא" באמצע, בא לומר שאינו מטמא טומאה חמורה	דכתיב (ויקרא טו:י) וְכֹל הַנִּגָּע בְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתָּיו יִטְמָא, מאי תחתיו אילימא תחתיו דזב, מ"י אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִנָּע בְּמִשְׁפָּבוֹ" (שם:ה) נפקא, אלא הנוגע בכל אשר יהיה הזב תחתיו ומאי ניהו עליון של זב, נתקו הכתוב וכו' ⁴	גירסת רש"י לפנינו
קאי על דין מרכב, לומר דדוקא נושא מרכב מטמא בגדים שעליו אבל הנוגע לא, ובעליונו של זב אינו מטמא רק אוכלים ומשקים ⁶	דכתיב (ויקרא טו:י) "וְכֹל הַנִּגָּע בְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתָּיו יִטְמָא עַד הָעֶרֶב, וְהַנּוֹשֵׂא" נמי יטמא, ומאי ניהו נישא, מאי טעמא "וְהַנּוֹשֵׂא" כתיב, נתקו הכתוב וכו'	גירסת רש"י בתשובה ⁵

¹ ואת הדין שתינוק בן יום אחד מטמא בזיבה, יליף מקרא (ויקרא טו: לג) "לְזָכָר וּלְאִשָּׁה" - כל שהוא זכר בין שהוא גדול בין שהוא קטן.

² למסקנא דין זה לא ילפינן מקרא אלא הוא הלכתא, דהרי אין בפסוק ראייה לגיל מסוים. משא"כ קרא קמא דזיבה, דאמרינן שמרבה הכל אפי' בן יום אחד, יש ראייה מהפסוק.

³ והגם שאינו מאחד הדי' דמים הטמאים באשה (לעיל דף יט.), תירצו התוס' (בד"ה למעוטי) דס"ד דילפינן ק"י מאיש שאינו מטמא באודם ומטמא בלובן, כ"ש שאשה תטמא, קמ"ל שלא.

⁴ והקשה רש"י בתשובה שלשה קושיות על גירסא זו (וכמבוא בתוס' בד"ה עליונו), חדא דאיך אפשר להעמיד קרא ד"תחתיו" - כשהזב תחתיו ובעליונו של זב, הרי בתורת כהנים מוקמי להאי קרא במרכב. ועוד דלגירסא זו בהו"א אמרינן "אילימא תחתיו דזב" - ממש, הא ילפינן ממשכב, וקשה שהיה לו לשאול דהרי במשכב כתוב כיבוס בגדים, ואילו כאן כתוב רק יטמא. ועוד קשה, איך נעמיד בעליונו של זב שאינו מטמא אלא אוכלים ומשקים, הא קרא כתיב יטמא עד הערב - דהיינו שיש להם טהרה במקוה, ואוכלים ומשקים אין להם טהרה במקוה.

⁵ ע' היטב בתוס' הרא"ש כאן בכל זה.

⁶ הנה הכתוב אומר (ויקרא טו:ט-י) "וְכֹל הַמְרַבֵּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הַזָּב יִטְמָא. וְכֹל הַנִּגָּע בְּכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתָּיו יִטְמָא עַד הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בְּמֵי מַיִם וְיִטְמָא עַד הָעֶרֶב", ומבואר שגם הפסוק ד"וְכֹל הַנִּגָּע" וגו', קאי על המרכב וכדרשת התורת כהנים, ובא לומר דיש ב' דינים במרכב, דהנושא לו מטמא אדם לטמא בגדים, ואילו הנוגע רק מטמא אדם ולא מטמא בגדים שעליו. וכן "וְהַנּוֹשֵׂא" - דהיינו נישא שהוא עליונו של זב, נתקו הכתוב מהטומאה הכתובה אחריו (-יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בְּמֵי מַיִם), וכיון שנתקו בא לומר שאינו טמא אלא טומאה קלה לטמא אוכלים ומשקים - ולא אדם ובגדים, דהא כתיב "אוֹתָם" - ובנישא לא שייך "אוֹתָם", ועל כרחך שתיבת "אוֹתָם" קאי על המסורת שקוראים נושא בו' - שבטומאת משא באמת הדין שמטמא אדם לטמא בגדים, אבל בעליונו שהוא רק נישא אינו מטמא אדם ובגדים, אלא רק אוכלים ומשקים.